

2023-07-06
LI2023/02884
LI2023/00381 (delvis)

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Livsmedelsverket
Box 622
751 26 Uppsala

Sveriges geologiska undersökning
Box 670
751 28 Uppsala

Uppdrag att utreda förutsättningarna för insamling, hantering, registrering och rapportering av råvattendata

Regeringens beslut

Regeringen ger Livsmedelsverket och Sveriges geologiska undersökning (SGU) i uppdrag att utreda förutsättningarna för insamling, hantering, registrering och rapportering av råvattendata.

Livsmedelsverket och SGU ska tillsammans göra följande.

- Analysera och föreslå vilken eller vilka statliga myndigheter som ska ansvara för att samla in, hantera, registrera och rapportera om råvattendata och hur detta kan ske. Hänsyn ska tas till möjliga samordningsvinster med vattenförvaltningen i övrigt.
- Analysera och föreslå hur dricksvattenproducenterna på ett samlat och effektivt sätt ska lämna råvattendata till behöriga statliga myndigheter och hur dricksvattenproducenternas ansvar att rapportera in sådan data bör regleras. Myndigheterna ska också föreslå hur rapporteringen ska kunna driftsättas.

Livsmedelsverket och SGU ska lämna nödvändiga författningsförslag i samtliga delar av uppdraget.

Insamling, hantering och registrering av råvattendata ska ske på ett sätt som uppfyller högt ställda krav på dataskydd och informationssäkerhet.

Livsmedelsverket och SGU ska analysera och säkerställa hur insamling, hantering, registrering och rapportering av råvattendata förhåller sig till regelverken om offentlighet och sekretess samt säkerhetsskydd och dataskydd när så krävs.

All insamling, hantering, registrering och rapportering av råvattendata bör vara kostnadseffektiv och ha så låg administrativ börda som möjligt för samtliga aktörer. Livsmedelsverket och SGU ska redovisa kostnaderna för hantering, insamling, registrering och rapportering av råvattendata för respektive aktör. Kostnaderna ska även beräknas och redovisas vad gäller initiala kostnader, utveckling och drift av insamling, hantering, registrering och rapportering av råvattendata. De eventuella samordningsvinster som kan göras inom vattenförvaltningen i övrigt ska också uppskattas och redovisas.

I uppdraget ingår även att presentera en tidsplan för genomförandet av ett förslag för insamling, hantering och registrering av råvattendata.

Vid genomförandet av uppdraget ska Livsmedelsverket och SGU samverka med Havs- och vattenmyndigheten, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, länsstyrelserna, Statistiska centralbyrån och Vattenmyndigheterna (fem länsstyrelser som ansvarar för det s.k. ramdirektivet för vatten). Inom ramen för samverkan ska Livsmedelsverket och SGU ta del av erfarenheter avseende insamling, hantering och registrering av vattenuppgifter liksom om det finns funktioner som kan samordnas i syfte att vara kostnadseffektiva och enklare för uppgiftslämnaren. Vid genomförandet av uppdraget ska Livsmedelsverket och SGU även inhämta synpunkter från Sveriges Kommuner och Regioner, branschorganisationen Svenskt Vatten samt ett urval av kommuner som berörs av uppdraget.

Livsmedelsverket och SGU ska analysera vilka konsekvenser förslagen kommer att få för respektive aktör. Myndigheterna ska redovisade ekonomiska och övriga konsekvenser som förslagen kan medföra. Konsekvenserna ska redovisas enligt 14–15 a §§ kommittéförordningen (1998:1474) samt 6–8 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

I 14 kap. 3 § regeringsformen anges att en inskränkning av den kommunala självstyrelsen inte bör gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till ändamålen. Om något av förslagen påverkar den kommunala självstyrelsen ska därför, utöver dess konsekvenser, Livsmedelsverket och SGU redovisa de särskilda avvägningar som lett fram till förslagen.

Livsmedelsverket och SGU ska senast den 29 februari 2024 lämna en gemensam skriftlig delrapport avseende kostnadsdelen till Regeringskansliet (Landsbygds- och infrastrukturdepartementet) samt senast den 1 juni 2024 en skriftlig slutrapport till Regeringskansliet (Landsbygds- och infrastrukturdepartementet).

Bakgrund

2020 års dricksvattenutredning (N 2020:05) utredde hur Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2020/2184 av den 16 december 2020 om kvaliteten på dricksvatten (2020 års dricksvattendirektiv) kunde genomföras i svensk rätt. I betänkandet En säker tillgång till dricksvatten av god kvalitet (SOU 2021:81) föreslog utredningen att Livsmedelsverket och SGU gemensamt borde undersöka förutsättningarna för en ny databas gällande råvattendata. Mot bakgrund av kommittédirektivets utformning och den tid som utredningen hade till sitt förfogande bedömde utredningen att det inte låg inom ramen för uppdraget att ta fram en mer detaljerad lösning för insamling och hantering av råvattendata. Utredningen ansåg i stället att frågan om att inrätta en ny ordning för råvattendata borde utredas vidare i ett annat sammanhang.

Skälen för regeringens beslut

Med råvatten avses det vatten som tas in i vattenverken för att beredas till dricksvatten. Råvattnets ursprung är antingen grundvatten eller ytvatten och dess kvalitet och övriga egenskaper är avgörande för dricksvattnets säkerhet och kvalitet. Råvattendata utgör också ett viktigt verktyg för vattenmyndigheterna i arbetet med den så kallade vattenförvaltningen.

Det finns inga nu gällande bestämmelser som reglerar kontroll av råvattnets kvalitet. Det är i stället varje dricksvattenproducent (kommunernas och några privata aktörer) ansvar att utforma ett program för undersökning av råvattenkvalitet utifrån de varierande lokala förutsättningarna som råder. De kontroller av kvaliteten på råvattnet som görs sker, till skillnad från dricksvatten som kontrolleras vid vattenkranen, vid intagspunkten till vattenverket.

Genom 2020 års dricksvattendirektiv införs skyldigheter som innebär att det behövs en förbättrad insamling, hantering och registrering av uppgifter om råvattnets kvalitet.

Enligt artikel 8 i 2020 års dricksvattendirektiv ska medlemsstaterna säkerställa att riskerna avseende tillrinningsområdena för uttagpunkter för dricksvatten bedöms och hanteras. I riskbedömningen ingår bland annat att övervaka olika parametrar, ämnen eller förorenade ämnen i råvattnet. Vidare kommer medlemsstaterna vara skyldiga att senast den 12 juli 2027 upprätta ett dataset som bland annat innehåller information om vad som har framkommit genom övervakningen enligt artikel 8. Kommissionen, Europeiska miljöbyrån och Europeiska centrumet för förebyggande och kontroll av sjukdomar kommer ges tillgång till datasetet. Kraven i 2020 års dricksvattendirektiv medför ändringar i svensk rätt.

Livsmedelsverket har utifrån 2020 års dricksvattendirektiv antagit föreskrifterna (LIVSFS 2022:12) om dricksvatten. Föreskrifterna innehåller bland annat bestämmelser om minimifrekvens för undersökningar av råvatten (parametrar och antal prov per år). Föreskrifterna ska i den delen tillämpas från och med den 1 januari 2026.

Det finns i dag ingen skyldighet för dricksvattenproducenterna att rapportera råvattendata till behöriga myndigheter. SGU har sedan en tid ett vattentäcksregister där frivillig rapportering sker av råvattendata. Det finns därför inte ett fullständigt register över råvattendata. Frågorna om vilken eller vilka myndigheter som ska samla in, hantera och registrera råvattendata och om någon samordning ska ske med vattenförvaltningen i övrigt är inte utredda. Inte heller frågan om vilka aktörer som behöver åtkomst till råvattendata är utredd.

För att tillgodose bland annat kraven i 2020 års dricksvattendirektiv och för att på ett bättre sätt beakta vattenförvaltningens behov i övrigt bedömer regeringen att det bör utredas hur råvattendata kan samlas in och hanteras, vem som ska rapportera in råvattendata och om inrapporteringen ska vara obligatorisk, hur råvattendata ska registreras och vilka aktörer som behöver åtkomst till uppgifterna. Ett sådant uppdrag lämnas lämpligen gemensamt till Livsmedelsverket och SGU som också bör ges en skyldighet att inhämta synpunkter genom samverkan med berörda aktörer.

På regeringens vägnar

Peter Kullgren

Marina Fransson

Kopia till

Justitiedepartementet/L4 och L6

Försvarsdepartementet/SSK

Finansdepartementet/BA, K, SFÖ och ESA

Klimat- och näringslivsdepartementet/BI, NM, E och RS

Havs- och vattenmyndigheten

länsstyrelserna

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap

Naturvårdsverket

Statistiska centralbyrån

Vattenmyndigheterna

Sveriges Kommuner och Regioner

Svenskt Vatten